

11. Malenko, A. T. (1986). *Vospitaniye inzhenera-pedagoga*. [Training an engineer-pedagogue]. Moscow.

12. *Proekt standartu vyshchoyi osvity. SVO_PO_KHT – 2016. Riven vyshchoyi osvity – pershyi. Stupin vyshchoyi osvity – bakalavr. Haluz znan – 01 Osvita. Spetsialnist – 015 Profesiina osvita. Kharchovi tekhnologii*. [Draft of the higher education standard. SVO_PO_KhT – 2016. The level of higher education – the first. The degree in higher education – Bachelor. Branch of Knowledge – 01 Education. Specialty – 015 Professional education. Food Technology]. Kyiv.

13. Stupak, D. Ye. (2016). *Formuvannya profesiinoyi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv bezpeky zhyttyvedialnosti ta okhorony pratsi v protsesi fakhovoyi pidhotovky*. [Formation of professional competence of future teachers of life safety and labor protection in the process of professional preparation]. Kyiv.

14. Suk, A. M. (2015). *Pedahohichni umovy formuvannya sanitarno – hiiienichnoyi kultury maibutnikh fakhivtsiv ahroekolohichnoyi haluzi*. [Pedagogical conditions of formation of sanitary and hygienic culture of future specialists of agroecological industry]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЧУБЕЙ Тетяна Дмитрівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського

державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: актуальні проблеми освіти і виховання: історія, сучасність, перспективи.

ЛЮЛЬЧЕНКО Вячеслав Григорович – викладач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: підготовка інженера-педагога харчової галузі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOCHUBEI Tatyana Dmitrievna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Chair of Social Pedagogy and Social Work of the Uman State Pedagogical University name of Pavlo Tychyna.

Circle of scientific interests: actual problems of education and upbringing: history, modernity, perspectives.

LYULCHENKO Vyacheslav Grigorovich – Professor of the Department of Techno-Technological Disciplines, Labor Protection and Safety of Life of the Pavlov Tychyna Uman State Pedagogical University name of Pavlo Tychyna.

Circle of scientific interests: training the engineer-pedagogue of food profile.

Рецензент – д. п. н. професор Черкасов В. Ф.

Стаття надійшла до редакції 23. 09. 2018 р.

УДК 37.378

КУЧАЙ Тетяна Петрівна –

доктор педагогічних наук, доцент,

професор кафедри психології і педагогіки

Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

e-mail: kuchay@ukr.net

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ШКОЛИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі реформування системи загальної середньої освіти важливим є удосконалення навчально-виховного процесу, що сприятиме істотному зростанню інтелектуального, духовно-морального розвитку особистості. Складовою процесу навчання є оцінювання знань школярів. З огляду на це педагогічна оцінка є невід’ємним та багатоаспектним компонентом навчального процесу [1].

Новий етап у розвитку шкільної освіти пов’язаний із упровадженням компетентнісного підходу до формування змісту та організації навчального процесу. У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результатів навчальних досягнень

школярів як складової навчального процесу. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач.

Результати навчальної діяльності учнів на всіх етапах шкільної освіти не можуть обмежуватися знаннями, уміннями, навичками, метою навчання мають бути сформовані компетентності, як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти оцінювання учнів у навчально-виховному процесі школи досліджували науковці: В. Багринець, Л. Бондар, Л. Березівська, Л. Голубнича,

Н. Дічек, І. Канєвська, В. Кравець, В. Курило, І. Скоропад, С. Стрілець, О. Сухомлинська, Ю. Руденко, В. Тригубенко, С. Чупахіна, В. Яценко та ін.

Метою статті є розгляд системи оцінювання учнів у навчально-виховному процесі вітчизняної школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динаміка змін, що відбуваються в сучасному світі, вимагає змін у підходах до оцінювання навчальних досягнень учнів. Визначення рівня навчального процесу учнів є особливо важливим з огляду на те, що навчальна діяльність у кінцевому результаті має не просто дати людині суму знань, умінь чи навичок, а сформувати рівень компетенції.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів є такі: контролююча, яка передбачає встановлення рівня досягнень окремого учня (класу, групи), дає змогу вчителю своєчасно планувати й коригувати роботу й методику вивчення наступного матеріалу; навчальна, яка передбачає таку організацію оцінювання навчальних досягнень учнів, коли його проведення сприяє удосконаленню підготовки учня, групи чи класу; діагностична, яка є основою діагностичного підходу в діяльності вчителя і допомагає йому встановлювати причини труднощів, з якими стикається учень у процесі навчання, виявляти прогалини у його знаннях та вміннях; виховна що виявляється не тільки у меті і змісті завдань, а й у методиці їхньої реалізації вчителем, у наступному коментуванні й оцінюванні робіт.

Процес оцінювання навчальних досягнень учнів, має ґрунтуватися на таких принципах: 1. Максимальне охоплення матеріалу, що вивчається на будь-якій стадії контролю знань. 2. Наявність кількох шляхів навчання (контрольних завдань) для досягнення кінцевої мети вивчення певної дисципліни. 3. Визначення мінімальної суми знань для переходу до наступного етапу навчання або прийняття рішення про видачу документа, який засвідчує досягнення певного освітнього рівня. 4. Добір найважливіших, інформаційно містких запитань, що мають найбільшу універсальну і довгочасну цінність. 5. Диференціація типів відповідей залежно від глибини знань. 6. Принцип правдоподібності варіантів відповідей при виборі правильної із заданих. 7. Принцип переходу однозначності відповіді – у разі контролю мінімальних знань до багатоваріантності – у разі контролю творчих завдань. 8. Принцип необхідності та достатньої кількості тестових завдань. 9. Принцип раціонального обмеження тестування знань, що вимагають механічного запам'ятовування. 10. Принцип рівнозначної складності тестів на різних стадіях та етапах.

11. Принцип «відкритості» структури і змісту тестів у процесі всього періоду навчального методичного та організаційного забезпечення. 12. Оцінювання тестових завдань за 100-бальною шкалою. Використання рейтингової системи потребує нового підходу до технології контролю й оцінювання навчальної діяльності учнів, а також зіставлення рейтингових показників з офіційно діючими критеріями оцінок у школі. Ця система ґрунтується на демократизмі, сприяє гуманізації навчально-виховного процесу, підвищенню відповідальності за виконання навчальних завдань, позитивно впливає на активізацію пізнавальної діяльності, стимулює учнів до систематичної праці [3].

При оцінюванні навчальних досягнень учнів мають ураховуватися характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність; якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність; сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок; рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо; досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези); самостійність оцінних суджень [4].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. З-поміж проблем, що потребують вирішення за умов переходу освіти до режиму розвивального навчання, постає питання педагогічного контролю як ключового компонента навчально-виховного процесу. Адже його результатом є оцінювання навчальної успішності, що визначає співвіднесеність діяльності учнів із вимогами певної педагогічної моделі й освітньої парадигми в цілому [5].

Вдосконалення системи контролю, узагальнення та поширення передового досвіду, посилення відповідальності викладачів, співробітників і учнів за результати своєї діяльності повинні стати пріоритетними напрямами на всіх етапах підвищення ефективності освітнього процесу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Остапчук С. С. Оцінювання навчальних досягнень учнів у вітчизняній педагогічній теорії й практиці кінця XIX – 40-х років XX ст.: історіографія та джерела дослідження // Педагогічний дискурс. – 2013. – Випуск 15. – С. 507–513
2. Чичук А. П. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія»

/ Редкол.: С. М. Ніколаєнко (відп. ред) та ін. – К.: Міленіум, 2018. – Вип. 279. – С. 162–167.

3. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти – Електронний ресурс. – [Режим доступу] http://pidruchniki.com/16520205/pedagogika/zagalni_kriteriyi_otsinyuvannya_navchalnih_dosyagnen_sistemi_zagalnoyi_serednoyi_osviti

4. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти – Електронний ресурс. – [Режим доступу] <http://znavk67.zp.ua/zagalni-kriteri%D1%97-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-u-sistemi-zagalno%D1%97-seredno%D1%97-osviti>

5. Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової – Електронний ресурс. – [Режим доступу] школи <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1-2-08-%D1%96.pdf>

REFERENCES

1. Ostapchuk, S. S. (2013). *Otsinyuvannya navchalnykh dosyagnen uchniv u vitchyznaniy pedahohichniy teoriiy u praktysi kintsya KHKH 40-kh rokiv KHKH st. istoriohrafya ta dzherela doslidzhennya*. [Assessment of students' learning achievements in the national pedagogical theory and practice of the end of the 19th and 40th years of the twentieth century: historiography and research sources]. Kyiv.

2. Chychuk, A. P. (2018). *Kryteriyi otsinyuvannya navchalnykh dosyagnen uchniv u systemi shkilnoyi osvity*. [Criteria for assessing academic achievements of pupils in the system of school education]. Kyiv.

3. *Zahalni kryteriyi otsinyuvannya navchalnykh dosyagnen u systemi zahalnoyi serednoyi osvity*. [General criteria for assessing academic achievements in the system of general secondary education] –

Elektronnyy resurs. – [Rezhym dostupu] http://pidruchniki.com/16520205/pedagogika/zagalni_kriteriyi_otsinyuvannya_navchalnih_dosyagnen_sistemi_zagalnoyi_serednoyi_osviti

4. *Zahalni kryteriyi otsinyuvannya navchalnykh dosyagnen uchniv u systemi zahalnoyi serednoyi osvity*. [General criteria for assessing student achievements in the system of general secondary education] – Elektronnyy resurs. – [Rezhym dostupu] <http://znavk67.zp.ua/zagalni-kriteri%D1%97-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-u-sistemi-zagalno%D1%97-seredno%D1%97-osviti>

5. *Oriyentovni vumohy do kontrolyu ta otsinyuvannya navchalnykh dosyagnen uchniv pochatkovoyi*. [Appropriate requirements for the control and evaluation of initial achievements of pupils]– Elektronnyy resurs. – [Rezhym dostupu] shkoly <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1-2-08-%D1%96.pdf>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУЧАЙ Тетяна Петрівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології і педагогіки Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: навчально-виховний процес у вітчизняній школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KUCHAI Tetjana Petrivna – Doctor of pedagogical sciences, Associate Professor Department of Pedagogy and Psychology, Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute, Beregszász.

Circle of scientific interests: the spinning-cycling process in military schools.

Рецензент – д. п. н. професор Растрюгіна А. М. Стаття надійшла до редакції 23. 09. 2018 р.

УДК: 37.013

ЛЕЩЕНКО Геннадій Анатолійович – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри пошуку, рятування, авіаційної безпеки та спеціальної підготовки Льотної академії Національного авіаційного університету email: galelza@rambler.ru

КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ ФАХІВЦЯ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ЧИННИК ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Одним з головних завдань, що стоїть перед сучасною системою вищої професійної освіти є необхідність визначитися, який фахівець нам потрібен через п'ять-шість років з урахуванням всіх сформованих вимог і віянь часу, реалій, існуючих у суспільстві, дуже непростих економічних перетворень. У зв'язку з цим перед системою вищої освіти стоїть завдання

визначити пріоритети, головні напрямки і вирішити дуже непросте питання про модель майбутнього фахівця, людини майбутнього: освіченого, грамотного, вихованого, а найголовніше – здатного вирішувати завдання, поставлені перед ним державою. Таким чином, проблеми, що стоять перед вищою освітою, обумовлені кардинальними змінами змісту не тільки самих професійних завдань, а й соціального замовлення на їхнє рішення [1].